

**ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ
МЕДИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ**

Шевчук Т. І.

Кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри медичної біології

Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна

Право людини на якісну медичну допомогу зумовлює реформування чинної системи охорони здоров'я та створення нової моделі, яка б задовольняла потреби населення і медичних працівників. Крім фундаментальних принципів медицини, таких як доступність і якість медичних послуг, зручність їх отримання, відповідальність держави, важливим моментом є індивідуальний підхід до кожної людини, розвиток і впровадження персоналізованої медицини, яка враховує генетичні, фізіологічні, біохімічні і в тому числі психологічні особливості пацієнта [3, с. 42; 10, с. 6].

В умовах зростання психогенних, психо- та нейросоматичних захворювань потреба в кваліфікованих медичних психологах є актуальною. Звідси впливає важливість інтеграції вищої медичної освіти в Україні до європейських стандартів з метою підвищення якості підготовки майбутніх медичних психологів [9, с. 202 - 203].

У Вінницькому національному медичному університеті імені М. І. Пирогова на медичному факультеті № 2 здійснюється підготовка фахівців за спеціальністю «Медична та психологічна реабілітація» (8.110104) та «Медична психологія» (7.110110) за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст», напрям підготовки «Медицина», кваліфікація «Лікар». Навчання складається з двох етапів: додипломного (6 років) і післядипломного – інтернатура. В процес професійної підготовки майбутніх медичних психологів залучені як клінічні, так і фундаментальні теоретичні кафедри, в тому числі і кафедра медичної біології.

Дисципліну «Медична біологія» психологи починають вивчати вже на першому курсі медичного університету. Для успішного забезпечення навчального процесу на кафедрі розроблений певний перелік нормативної і навчально-методичної документації. Основним нормативним документом є навчальна програма з медичної біології, яка визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми підготовки студентів за спеціальністю «Медична психологія». Згідно робочої програми загальний обсяг навантаження становить 120 годин (4 кредити), з яких лекції становлять 10 годин, практичні заняття – 70 і самостійна робота студентів – 40 годин.

Предмет вивчається протягом 2-ох семестрів: перший семестр закінчується заліком, а другий – іспитом. При вивченні медичної біології студенти повинні вміти визначати біологічну сутність і механізми розвитку хвороб, що зумовлені антропогенною зміною навколишнього середовища; трактувати загально-біологічні закони в ході онтогенезу людини; пояснювати закономірності проявів життєдіяльності організму на молекулярному, клітинному, органному, організмовому та популяційно-видовому рівнях організації живого; пояснювати механізми виникнення та принципи діагностики спадкових захворювань; ідентифікувати збудників паразитарних захворювань, диференціювати діагноз інвазій за допомогою лабораторних методів та доводити ефективність методів їх профілактики.

Для кращого засвоєння матеріалу викладачами кафедри розроблені тексти лекцій та їх мультимедійний супровід; методичні рекомендації, які включають обґрунтування актуальності кожної теми, визначені цілі заняття, складені тести для перевірки вихідного та кінцевого рівня знань; інформація структурована у вигляді граф-логічних схем.

Значно підвищує рівень професійної підготовки психологів використання інноваційних методів інтерактивного проблемного навчання, яке розвиває у студентів мислення, творчі здібності, формує високі соціально-адаптаційні можливості, стимулює навчально-пізнавальну діяльність та самостійність у розв'язанні різних практичних задач [4, с. 35 - 36].

Однією із інноваційних технологій навчання є особистісно-орієнтована, яка сприяє формуванню у студентів самоідентифікації, самореалізації та розвиває здібності самостійного вирішення проблем у нестандартних професійних ситуаціях [1, с. 113]. Викладачі кафедри медичної біології забезпечують комфортні умови для всебічного розвитку студента та реалізації його природних потенціалів, володіють прийомами стимулювання пізнавальної діяльності студента, а також здійснюють контролюючу функцію при виконанні студентами певної роботи.

Ефективним методом навчання є дискусія, яка полягає в обговоренні суперечливого питання, обміні думками, ідеями між двома або більше особами [7, с.194]. Для дискусії часто вибирають питання, в яких наявність двох полярних поглядів може бути природньою. Наприклад, при вивченні медичної біології можна дискутувати над такими питаннями: «Психологічна підтримка хворих зі спадковими хворобами», «Проблеми та перспективи трансплантації органів», «Людина – біологічна чи соціальна істота?» тощо.

Міждисциплінарні технології забезпечують усвідомлення студентами внутрішньо- та міжпредметних зв'язків, систематизацію знань, а також місце конкретної дисципліни в системі наук [6, с. 9]. Так, наприклад при вивченні медичної генетики прослідковується зв'язок з медичною психологією, а саме з особливостями психологічної та соціальної реабілітації пацієнтів зі спадковими захворюваннями, або психологічного супроводу подружніх пар з високим ризиком народження дітей з вродженими вадами розвитку, що є важливим для майбутньої практичної діяльності медичного психолога.

Групові технології формують у студентів компетентності спілкування і роботи в команді, дають можливість набути навиків співробітництва, колективної роботи, комунікативності в ході спільного розв'язання певної проблеми [2, с. 49]. На заняттях студенти розділяються на кілька малих груп (3 – 5 чоловік), перед кожною групою ставиться певна задача, формулюється практична ситуація, яку студенти повинні вирішити. Кожний студент має змогу

висловити особисте бачення розв'язання конкретної проблеми, вислухати думку інших, обговорити недоліки і переваги та колективно прийняти рішення.

Під час навчання і подальшій професійній діяльності особливого значення набуває продуктивний діалог, який дозволить встановити контакт між медичним психологом і пацієнтом, подолати психологічну дистанцію між ними, сформує зону довіри, налаштує на комунікативну взаємодію і, як результат, забезпечить позитивний лікувальний ефект [8, с. 201 - 210].

Практична психологія відображає зв'язок з різними сферами людської діяльності, а також вивчає методи надання допомоги конкретним людям у вирішенні їх психологічних проблем. Якщо класифікувати діяльність практичного психолога за видами практик, то можна виокремити такі види: психотерапія, психологічне консультування, психологічний супровід, психологічні тренінги, психологічна експертиза тощо [5, с. 9]

Таким чином, медичний психолог вивчає особистість пацієнта, особливості його адаптації до умов клініки, реакцію на наявність хвороби, тобто здійснює підтримку психічного здоров'я конкретної людини і населення загалом, займається профілактикою та діагностикою психопатологічних станів, вирішує питання психологічної реабілітації соматичних хворих.

Виконувати такі завдання може лише особистісно зріла людина, професійно сформована і компетентна, яка здатна поєднувати свої знання, вміння та досвід з вимогами оточуючих.

Тому якісна підготовка майбутніх медичних психологів досягається правильною організацією навчального процесу з використанням новітніх психолого-педагогічних методів і технологій, спрямуванням на майбутню практичну діяльність, вихованням морально-етичних та деонтологічних норм поведінки.

Література:

1. Груша Л. О. Особистісно-орієнтоване навчання та виховання у вищих медичних навчальних закладах. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2014. № 1. С. 111 – 114.

2. Кляп М. Інноваційні методи навчання у ВНЗ як інструмент інтернаціоналізації вищої освіти України. *Вища освіта України*. 2015. № 4. С. 45 – 53.
3. Костюк В. С. Реформування здоров'я в Україні в умовах європейської орієнтації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 24 (2). С. 39 – 43.
4. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 2015. № 1 (1). С. 35 – 38.
5. Лозова О. Психологія VS Практична психологія? Освітнянський відгомін наукової дискусії. *Педагогічний процес: теорія і практика (серія: Психологія)*. 2016. № 3 (54). С. 7 – 12.
6. Міждисциплінарна інтеграція як фактор удосконалення викладання фармакології у медичному виші / Н. І. Волощук, О. С. Пашинська, А. О. Іваниця, І. В. Таран. *Медична освіта*. 2016. № 4. С. 8 – 11.
7. Нагірняк М. Я., Мачинська Н. І. Практичні аспекти організації навчального процесу у вищому навчальному закладі. *Вісник ЛДУ БЖД. Педагогічні науки*. 2011. № 5. С. 191 – 196.
8. Особливості стосунків «психотерапевт – клієнт» у сучасному соціокультурному середовищі: монографія / З.Г. Кісарчук та ін. ; за ред. З.Г. Кісарчук. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 225 с.
9. Стеченко О. Євроінтеграційні зміни у вищій медичній та фармацевтичній освіті: найближчі перспективи. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2015. Вип. 1 / 33. С. 202 – 211.
10. Хайтович М. В. Персоналізована медицина: сучасний стан та перспективи. *Український науково-медичний молодіжний журнал*. 2015. № 2 (88). С. 6 – 11.